ber aliū arciū ſcola floret. Sbigneꝰ hūic vrbi p̄ fuit ep̄s lr̄aꝝ doctrina ⁊ moꝝ ſuauitate iſignis a q̄ plurimas accepimꝰ ep̄las multo ſale ⁊ romana elegātia ꝯditas. cui ob ſingulares virtutes romāa eccl'ia iſigne cardialatꝰ honoris rubētē pileū miſit. Ciuitates polōie p̄ter craconiā parū nitide ⁊ materia lignea ferme oēs domꝰ cōponūt pleraſqꝫ luto liniūt. plāa regio ⁊ nēoroſa ē. potꝰ gēti ceruiſia ē ex tritico atqꝫ hūulo facta. vini rariſſimꝰ vſus. nec vinee cultura cognita. ager ceterꝭ ferax. m̄lta gēti armēta. m̄lta ferarū vēatō. equū ſiluestrē p̄ter cornu ceruo ſilēz edūt feras q̄ꝫ bones venāt̄ q̄s priſci vros vocauere. piſce ac volucribꝰ abūdāt. argēto atqꝫ auro inopes terra vectigalia regi p̄ua. Regnū i. iiij. p̄tes diuiſere maiores. has p̱ circulū āni rex ābit. q̄libet ps tribꝰ mēſibꝰ regē ⁊ curiā paſcit q̄bꝰ exactꝭ ad alterā p̄tē ſic trāſitꝰ. Statuta ſunt q̄ preſtare ꝓuīciales op̄tꝫ. ſi māſerit vltra p̄finitū tp̄s rex ſuo viuer̄ ſumptu cogit̄ cū rex gētꝭ patꝝ nrōrū tēpeſtate obijſſet relicta filia Wilhelmꝰ dux auſtrie i m̄rimōiū eā accepit. illicqꝫ regē p̄feceꝰ ē. Nō placuit polōis rex theutōicꝰ. Vlatiſlaū ex littuania vocauere eiectoqꝫ wilhelmo ꝯiugē eiꝰ ⁊ regnū nouo regi tradidere. gētil' fuerat vlatiſlaꝰ ⁊ ydola coluerat. ſꝫ baptiſma cū regē ſuſcipe nō recuſauit. ꝯuerſus ad xp̄m religioſiꝫ ſe pn̄cipē geſſit. m̄ltos ex littuāis ad euāgeliū traxit. pōtificales eccl'ias nōnullas erexit. ep̄os magꝰ honore ꝓſecutꝰ ē. int' eqtādū q̄tiēſcūqꝫ turres eccl'iaꝝ īſperit detracto pileo caput inclinauit. deū q̄ colerec̄ in eccl'ia vēeratꝰ. cū tartarꝭ regni limites infeſtātibꝰ felicit' dimicauit. pruteōs mario bello vicit. de q̄ int' res pruteāicas mēorabimꝰ. ex p̄ore ꝯiuge ꝓlē n̄ ſuſtulit cū q̄ m̄rimōiū haud legitimū fuit. ex ſc̄da iā ferme nōagēaria duo nati ſunt filij. vlatiſlaꝰ ⁊ caſſimirꝰ. eo mortuo vlatiſlaꝰ regnū polōie accepit. caſſimirꝰ lituāie ducatū ꝯſecutꝰ ē. p̄oꝝ q̄ꝫ ad hūgarie regnū accerſitꝰ in bello turchoꝝ vt añ narratū ē cecidit. q̄ re cognita ſolliciti polōi ꝓceres d' ſucceſſore fridericū marchionē brādeburgēſeꝫ q̄ pueritiā i regē trāſegerat linguāqꝫ gētꝭ ⁊ mores tenebat vt regnū acciperet rogarūt. r̄nſiū datū ē caſimirꝝ lituāi ducē q̄ frē eēt d'fūcti regꝭ h'rdē extarē ſciſcitari eiꝰ aīm opterē cui frēnū p̄rnūqꝫ regnū cupiēti ipedimētū afferrē e dignitate ſua fridicꝰ n̄ duceret p̱i ex moderatōe ⁊ albtꝰ bauarie dux erga latiſlū albti filiū vſus ē q̄ boheie regnū ſibi oblatū recuſauit.
Fridericꝰ q̄ꝫ ipator ⁊ ab vngaris ⁊ a bohēis ad h'ditatē latiſlai vocatꝰ nūqꝫ audire ſuſtinuit ꝙ p̄rnele p̄iudiciū faceret. igēs laus nr̄e etatꝭ ⁊ magnū decꝰ germāici nois. q̄uis n̄ ābigo eē aliq̄s q̄ n̄ tā iuſte q̄ꝫ iīqiue tradūt alienis regnis q̄cpiā abſtinere. ḡ qd̄ recti ſpēz hꝫ n̄ laudarē n̄ poſſum. caſimirꝰ āt ⁊ ſi difficile a lituāi dimitteret q̄ ſuū apd' ſe p̄ncipē retierē cupiebāt. i polōiā vēiēs pacificā regni gubnatōē accepit. nec diu poſtea ſororē latiſlai regis duxit vxorē. multa ei aduerſus fratres theutonicos qui ſctē marie appellātur bella fuere d' q̄bꝰ in rebꝰ pruteicꝭ referemꝰ.

Lituania

Lituania ꝛ ipa late pateſ regio polo-
nis ad oriētē ꝯtera eſt paluſtris ferme
omnis ꝛ nemoroſa. witold⁹ huic pre-
fuit vlatiſlai frater. q̄ relicto idoloꝝ cultu cum
regno polonie xp̄i ſacramētū accepit. Magnū
Witoldi nomen ſua tempeſtate fuit. quē ſub
diti adeo timuerūt vt iuſſi laq̄o ſe ſuſpēdere pa
rere poti⁹ q̄ȝ p̄icipis indignationē incidere vo
luerīt. Detractātes impiuȝ inſutos vrſina pelle.
vincētib⁹ vrſis q̄s eā ob caſaȝ nutriebat. dilani
andos obiectauit. crudelib⁹ q̄ȝ alijs affecit ſup
plicijs. Eq̄tās arcuȝ ſemꝑ teſum geſtauit. ſi quē
conſpicat⁹ ē aliter incedere q̄ȝ voluit cōfeſti ſa
gitta ꝯfodit. multoſq̄ȝ ꝑ ludum interemit ſan-
guinari⁹ carnifer. Vt eſſet inter pplares ꝛ ipſ̄ȝ
p̄incipē certuȝ faciei diſcrimē radere barbam
omnib⁹ imꝑauit. id vbi ſucceſſit. facili⁹ eīn cer
nitis q̄ȝ barbe iacturā feratis. tōſus ipē mentuȝ
ꝛ caput ꝑdijt capitale intermiat⁹ ſupplicium
Si q̄s p̄incialiū pilos faciei capitiſue depone
ret. rex a ceſare ſigiſmundo lituanioꝝ appella
tus p̄i⁹ obijt q̄ȝ legati diadema ferentes ſe cō
uenirent. Succeſſor Sindrigal vrſaȝ nutriuit
que ſueta ex manib⁹ ei⁹ panē accipe ſepe in ſil-
uas vagebat. redeunti vſq̄ȝ ad thalamū p̄nci-
pis oſtia queque patebant ibi cōfricare ac pul
ſare pedib⁹ oſtiū cum fames affuit cōſueuit. cui
p̄nceps aperiens cibū p̄buit. Cōſpirauere no-
biles aliquot adoleſcentes aduerſus principeȝ
atq̄ȝ vrſe modū ſecute ſumptis armis cubiculi
p̄incipali ianuā cōfricauere. credidit Sindri-
gal vrſam adeſſe oſtiumq̄ȝ apperuit. ibiq̄ȝ mor
ab inſidiantib⁹ cūfoſſus interijt. Prouincie de
inde gubernatio ad caſimirū ꝑuenit. Ad litua
nos eſtiuo tempꝑe difficilis tranſitus eſt. palu-
ſtribus aquis cuncta ferme obſidentib⁹. hyemſ
p̄bet aditū aſtrictis gelu lacunis. mercatores ſu
per glaciem ac niuē iter faciunt. plurimū dierū
cibaria in vehiculis ferentes. nulla certa via me
tus (ſicuti in mari ſiderū) curſus oſtendit. rara
inter lituanos oppida neq̄ȝ freq̄ntes ville. opes
apud eos p̄cipue aialiū pelles q̄b⁹ etas nr̄a zo-
bellinos armelinoſq̄ȝ nomina indididit. vſus
pecunie ignot⁹ locum eius pelles obtinent vilio
res cupri atq̄ȝ argenti vices implēt ꝑ auaro ſi-
gnato p̄cioſores accipiunt. Matrone nobiles
publice cōcubinos habēt ꝑmittentib⁹ vir̄ tur-
pe ē ad legittimā ꝯiugē pellicē adijcere ſoluunt
tū facile m̄rimonia mutuo ꝯſenſu ꝛ iteruȝ atq̄ȝ
iteꝝ nubunt. multum hic cere ac mellis eſt. q̄d
ſilueſtres in ſiluis apes cōficiunt. vini cariſſi-
mus vſus ꝛ panis nigerrim⁹. Armēta victum
p̄bent multo lacte vtentib⁹. Sermo gent̄ ſcla
uonic⁹ eſt. latiſſima eīn eſt hec lingua ꝛ in va-
rias diuiſa ſectas. Ex ſclauis eīn alij romanaȝ
ecclaȝ ſequūt. vt dalmate croatani. carni ac po
loni. alij grecoꝝ ſequunt errores vt bulgari. ru
theni ꝛ multi ex lituanis. Alij ꝓpas hereſes in-
uenere. vt bohemi. morani. boſnēſes quoꝝ ma-
gna ꝑs manicheoꝝ imitat inſaniā. Alij genti
li adhuc cecitate tenent queadmodū multi ex li
tuanis ꝛ idola colentes hoꝝ magna ꝑs ęuo no
ſtro ad xp̄m ꝯuerſa poſtq̄ȝ Vladiſla⁹ in ea gen
te Polōie regnū accepit. Noui ego Hieronimū
pragēſem ſacris lr̄is appime eruditū vite mun
ditia ꝛ facūdia ſingulari claꝝ q̄ ānis ſupra. xx.
in heremo camaldulenſi in appennio etruſco
penitentiā egit. H̄ oriente apud bohemos huſſi
taꝝ hereſi fugiēs peſtiferꝝ virus in Poloniam
trāſiuit. vbi acceptis lr̄is a vlatiſlao rege com-
mendatitijs p̄dicatur⁹ euāgeliuȝ xp̄i ad Witol
dum p̄ncipē in lituaniā penetrauit multoſq̄ȝ
populos Witoldi fauore fret⁹ ad ſalutiferā dei
nr̄i fidem ꝯuertit. venitq̄ȝ tandē ad ſinodū ba-
ſilienſem vocat⁹ a iuliano ſc̄i angeli cardinale
cum de reb⁹ bohemicis ageret narrabat h̄ mul
ta de lituanis q̄ pene incredibilia videbantur.
Audiebā ego ex alijs ei⁹ dicta nec mouebar vt
crederē. libuit audire hoīeȝ atq̄ȝ ab ei⁹ ore relata
ꝯgnoſcere. comites mei fuerēt nicola⁹ caſtellan⁹
q̄ tunc Iuliani cardinalis domū regebat Bar
tholome⁹ luceman⁹ archiep̄i medialonēſis ſcri
ba. ꝛ Petr⁹ noretā⁹ cardial̄ firmāi ſecretari⁹ vi
ri g̃ues ꝛ docti hoīem hoīes in cella trāſrhenuȝ
apud carthuſienſes cōuenim⁹. cuius hec narra
tio fuit. Primi q̄s adijt ex lituāis ſerpentes cole
bāt. p̄reſfamilias ſnū q̄ſq̄ȝ in angulo ſerpenteȝ
habuit cui cibū dedit ac ſacrificiuȝ facit in feno
iacenti. Hos iheronimus iuſſit oēs interfici ꝛ in
foro adductos publice cremari. inter q̄s vn⁹ in
uentus ē maior ceteris quē ſepe ad moduȝ igni
cōſumere nullo pacto valuit. Poſt hos gentem
repꝑit q̄ ſacrum colebat ignem eumq̄ȝ ꝑpetuum
appellabat. ſacerdotes templi materiā ne deſi
ceret miſtrabāt hos ſuꝑ vita egrotantiuȝ ami-
ci cōſulebāt. Illi noctu ad ignem accedebāt. ma
ne v̄o ꝯſulētibus r̄nſa dātes vmbram egroti ſe
apud ignem ſacrum vidiſſe aiebāt. q̄ cuȝ ſe ca
lefaceret ſigna vel mort̄ vel vite oñdiſſe. victu
rum egrotuȝ facies oñſa igni. ꝯ ſi dorſum oſtē-
taſſet moriturū ꝑdit. teſtari igit ꝛ rebus ſuis

ꝯſulere ſuadebãt. Deluſionẽ hanc eſſe iheroni-
mus oſtendit ⁊ ꝑſuaſo populo deleto templo
ignẽ diſſipauit xpianoſqȝ mores induxit. Pro-
fectꝰ introrſus aliã gentẽ repit q̃ ſolẽ colebat ⁊
malleũ ferreũ rare magnitudinis ſinglari cul-
tu venerabat᷑. Interrogati ſacerdotes quid ea
ſibi veneratio vellet. rñderunt oli pluribꝰ men
ſibꝰ non fuiſſe viſum ſolẽ quẽ rex quidã poten
tiſſimiꝰ captum ꝯcluſiſſet in carcere munitiſſi
me turris. gigãtẽ deinde opẽ tuliſſe ſoli ingẽti-
qȝ malleo ꝑfregiſſe turri ſolẽqȝ liberatũ hoibus
reſtituiſſe dignum itaqȝ veneratu inſtrumẽtũ
eſſe q̃ mortales lucẽ recepiſſent. Riſit eoꝝ ſim-
plicitatẽ iheronimus inanẽqȝ fabulã eſſe mõ-
ſtrauit. ſolẽ vero ⁊ lunã ⁊ ſtellas creatures eſſe
oſtendit. q̃bꝰ maximꝰ deus ornauit celos ⁊ ad
vtilitatem hoim ꝑpetuo iuſſit igne lucere. Po-
ſtremo alios populos adijt q̃ ſacram coluere
ſiluam vt q̃ arbor ꝓcerior fuit eo cultu dignio
rem putauere. Predicauit huic gẽti plur ibꝰ die-
bus fidei nr̃e aperiẽs ſacramenta. deniqȝ vt ſil-
uaꝝ ſuccideret impauit. vbi ppl's cũ ſecuribus
affuit nemo erat q̃ ſacrũ lignũ ferro ꝯtingere
auderet. Por itaqȝ iheronimꝰ aſſumpta bippẽ
ni excelentẽ q̃ndã arborẽ detrũcauit. tũ ſecuta
multitudo alacri certamie alij fertis alij dola-
bris alij ſecuribus ſiluã deijciebãt. vẽtũ erat ad
mediũ nemoris ibi quercũ vetuſtiſſimã ⁊ ante
omnes arbores religione ſacrã ⁊ quã potiſſi-
me dei ſedẽ putabãt ꝑcutere aliq̃ȝdiu nullus ꝑ
ſumpſit. poſtremo vt ẽ alter altero audatior in
trepidãs q̃dã ſocios qui lignum inſenſatum ꝑ
cutere formidarẽt eleuata bippẽni magno ictu
cũ arborẽ cedi arbitraret᷑ tibiã ſuã ꝑcuſſit atqȝ
in terrã ſemiauimꝰ cecidit. attonita circa turba
flere. ꝯqueri iheronimũ accuſare q̃ ſacrã dei do
mũ violare ſuaſiſſet neqȝ iã q̃ſqȝ erat q̃ ferrũ ex
ercere auderet. Tũ iheronimꝰ illuſiones demo-
nũ eſſe aſſirmãs que decepte plebis occulos fa
ſcinarẽt. ſurgere quẽ cecidiſſe vulneratũ dirimꝰ
impauit ⁊ nulla in ꝑte leſum oſtẽdit. ⁊ mox ad
arborẽ adacto ferro adiuuãte multitudie ingẽs
onus cum magno fragore ꝓſtrauit totũqȝ ne
mus ſuccidit. Erãt in ea regiõe plures ſilue pari
religiõe ſacre ad q̃s dũ iheronimꝰ a mputãdas
ꝑgit muliex ingẽs numerus plorãſ atqȝ eiulãſ
vitoldũ adijt ſacꝝ locũ ſucciſũ q̃rit᷑ ⁊ domũ dei
adẽptã in q̃ diuinã opẽ petere ꝯſueſcẽt. inde plu
uias. inde ſoles abſtinuiſſe. neſcire iã q̃ in loco
deũ q̃rant cui domiciliũ abſtulerit. eẽ aliq̃s mio
res lucos in q̃s dij rñdere ſolebant eos qȝ delere
Iheronimũ velle q̃ noua quedã ſacramẽta in
troducẽs patꝝ morẽ extirpet. rogare igit᷑ atȝ ob
teſtari ne maioꝝ religionẽ auſſerri ſinat. ſequũ
tur ⁊ viri ⁊ mulieres nec ſe ferre poſſe nouũ cul
tũ aſſerũt. relinq̃re potius terrã ⁊ patrios lareſ
q̃ȝ religionẽ a maioribus acceptã dicũt. Motꝰ
ea re vitoldus veritusqȝ ppłoꝝ tumultũ xp̃o po
tius q̃ȝ ſibi deeſſe plebẽ voluit reuocatiſqȝ lrĩs
q̃s ꝑſidibus ꝓuinciaꝝ dederat. iubẽs ꝑere Ihe
rõimo hoiẽ ex ꝓuincia decedere. iuſſit hec nob
Iherõimus ꝯſtãti vultu nihil heſitãs ac ꝑ iura
mentũ affirmauit. dignũ fide ⁊ ꝗuitas ſmõis
⁊ doctrina oñdit ⁊ viri religio. nos q̃ accepimuſ
imutata retulimus veri ꝑiculũ ñ aſſumimus.
ꝑſuaſi tñ ⁊ nos ⁊ comites ab eo receſſimus.

De Ruſſia

Ruthẽi q̃s appellãt croſſanos vt ſtra
bo videt᷑ lituãis ꝯtermi ſunt. gẽs bar
bara incõpta. apud quã opulẽtẽ ecci
am obtinuit yſidorus cardialis ſabinẽſis. cuiuſ
ſupra mẽtõẽ facimuſ. In hac gẽte ciuitatẽ ꝑma
ximã tradũt nogardiã appellatã. ad quã theu
tonici mercatores mag̃ labore ꝑueiũt. magnas
ibi opes fama ẽ. ⁊ multũ argẽti pelleſqȝ ꝑcioſas
vẽdẽtes atqȝ emẽtes. põderato argento nõ ſig
to vtunt᷑. lapis in medio fori q̃drat᷑ ẽ quẽ q̃ aſcẽ
dere potuerit neqȝ deiectus fuerit ꝑncipatũ vr
bis aſſequit᷑ ꝓ ea re q̃ armis dimicauit ſepeqȝ
vna die plures aſcẽdiſſe ferũt ⁊ ꝑſepe ſeditiões
in populo emerſere.

De liuonia nũc germãie prouincia.

Liuõnia deinde xpianoꝝ vltima ꝓui
ciaꝝ ad ſeptẽtrionẽ ruthẽis iũgit᷑. tar
tari eã ſepe incurrũt. in q̃ nr̃a etate ma
gnas acceperũt ſtrages. Frẽs teuthõici q̃. b. ma
rie vocant᷑ hãc armis q̃ſiuere ⁊ xp̃i ſacra ſuſci-
pe coegerẽt. cũ eẽt ãtea gẽtil' ⁊ ydola coleret. eã al
luit ab occidẽte mare baltheũ q̃d pleriqȝ veteꝝ
occeanũ eẽ putarẽt. nõdũ ſeptẽnario vt hodie co
gnitꝰ grecꝭ atqȝ ytal' fuit. xpiana religio hãc orb
ꝑtẽ nr̃o generi apuit q̃ feroſiſſimis gẽtibꝰ dete
ſa barbariã mitioris vite cultũ oñdit. balthꝰ ſi
nus adeo late ꝑtẽ vt incõꝑte magnitudis apd
aliq̃s videat᷑. Origo eiꝰ ex britãico mari ducit᷑.
q̃d germanicũ appellari põt. nã ⁊ germãie ma
gnã ꝑtẽ alluit. oſtiũ eiꝰ in occidẽti ẽ nõlõge a che
ronoſſo cibrica quã daciã hodie vocãt. excurrẽs
aũt in oriente in ſeptẽtrionẽ ꝑãdit᷑ iſulaſqȝ ma